

Tilburg University

Beleid en overleg

Kolnaar, A.H.J.J.

Published in:
Maandschrift Economie

Publication date:
1992

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Kolnaar, A. H. J. J. (1992). Beleid en overleg. *Maandschrift Economie*, 56(4), 271-272.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Redactioneel commentaar

Beleid en overleg

In Nederland zijn binnen het kader van het regeerakkoord afspraken gemaakt over de ontwikkeling van het financieringstekort en van de collectieve lastendruk. Met de norm voor het financieringstekort wordt beoogd, de cyclus stijgende staatsschuld, stijgende rentelasten, stijgende staatsschuld te doorbreken. De norm van de constante collectieve lastendruk voegt hieraan toe, dat deze ommekeer niet mag worden bereikt via een verhoging van de inkomsten, maar via bezuinigingen op de uitgaven. Aldus werd een route uitgestippeld om eindelijk verlost te raken van de 'dictatuur van het financieringstekort'. De staatsschuldquote zou op het einde van de kabinetsperiode niet langer mogen stijgen, maar moeten dalen.

Politiek gezien is de wenselijkheid van de realisering van de doelstellingen rond tekort- en schuldquote na de afspraken in Maastricht groter geworden. Vanuit een economische invalshoek kunnen de nodige kritische kanttekeningen worden geplaatst bij deze afspraken. Maar het streven naar een niet stijgende maar dalende staatsschuld staat daarbij niet ter discussie.

Inmiddels zorgen internationale en nationale ontwikkelingen voor duidelijke spanningen in de economie. Zij kunnen worden samengevat onder het hoofd 'overbesteding'. Internationaal kan gewezen worden op de ontwikkelingen in Oost-Europa en op de Duitse hereniging. Hierdoor is de vraag naar kapitaal aanzienlijk toegenomen. Voor hetzelfde zorgt het EEG-beleid (structuurfondsen, landbouw) en het milieu-vraagstuk. Voorts is er de vooralsnog blijvende behoefte aan ontwikkelingshulp. Onder invloed van de resulterende grote kapitaalvraag blijft de rentevoet hoog. Daarnaast trekt de inflatie op wereldschaal weer aan.

In Nederland heeft de hoge rentevoet directe gevolgen voor de ontwikkeling van het financieringstekort. De collectieve lastenquote komt eveneens onder druk te staan. Mede onder invloed van de stijgende inflatie worden bovendien de gevraagde en gerealiseerde loonaanpassingen hoger. Bedenklijk is dat de arbeidsinkomensquote inmiddels weer toe-, de winstgevendheid van het bedrijfsleven derhalve afneemt. Een daling van de groei van de productie en de werkgelegenheid is dan immers bijna onafwendbaar. Al met al dreigt – ondanks het in de jaren '70 betaalde leergeld – het stagflatiespook de kop weer op te steken. Stagflatie was en is de vrucht van overbesteding. Ook een lagere (werkgelegenheids)groei heeft directe gevolgen voor het financieringstekort en/of de collectieve lastendruk. Mede tegen de achtergrond van de verhouding actieven/niet-actieven zal voorts de koppeling tussen lonen en uitkeringen al bijna

zeker weer niet door kunnen gaan. Stagflatie is en blijft een heilloos proces zonder winnaars, dat onherroepelijk uitmondt in onbeheersbare overheidsfinanciën.

De beschreven gevaren kunnen nu nog worden afgewend en wel via een matiging van de loonkostenontwikkeling. In principe kan een daling van de belastingdruk via het BTW-tarief daaraan een belangrijke bijdrage leveren. In het beperkte kader van dit commentaar is het niet mogelijk, precies aan te geven aan welke condities moet zijn voldaan om een dergelijke maatregel tot een succes te maken. Veel hangt af van de werking van de belangrijkste markten: de goederenmarkt in verband met het prijsverloop, de internationale kapitaalmarkt in verband met de rentevorming, de valutamarkt deels in het verlengde daarvan in verband met wisselkoers en concurrentie-positie. Wij volstaan met de opmerking dat als op de lagere loonkosten wordt gereageerd in de vorm van een grotere vraag naar arbeid (substitutie) de uitkomsten positief zullen zijn. Omdat voor een verlaging van de BTW eigenlijk geen ruimte is zal de norm voor het financieringstekort in '93 niet gehaald worden. Men kan tegenwerpen dat volgens de jongste vooruitzichten de groei wat lijkt mee te vallen, maar daarmee is niet gezegd dat de daardoor gegenereerde extra ruimte ook per se voor belastingverlaging moet worden aangewend. Juist aan deze aanwending prioriteit verlenen kan worden onderbouwd met verwijzingen naar de Europese maat en wat mij betreft met het oog op de dreigende stagflatie.

We staan voor een moeilijke keus. Of we zien lijdzaam toe hoe de stagflatie weer toeslaat met al de kwalijke gevolgen voor de winsten, de werkgelegenheid, het financieringstekort en de lastendruk van dien. Of dit gevaar wordt bezworen ten koste van een dan tijdelijk oprekken van hetzelfde tekort. Voor mij is het risico van een hernieuwde stagflatie te groot. De beoogde tegenzet eist evenwel overleg tussen overheid en sociale partners, om zeker te stellen dat een BTW-verlaging ook echt tot de gewenste loonmatiging zal leiden. Zo'n overleg is niet bij voorbaat kansloos. Overheid, werkgevers en werknemers hebben immers alle drie belang bij de beoogde uitkomst: minder inflatie en meer werkgelegenheidsgroei dan nu wordt voorzien.

Prod.dr. A. Kolnaar